

Some remarks on the imperative mood in contemporary Polish

Key words: imperative mood, inflectional category, modality, verb, contemporary Polish language

1. Research questions

The purpose of the presentation is to describe possible functions expressed by imperative mood forms in the contemporary Polish language. In the existing grammatical descriptions of Polish it is usually said that imperative mood forms express orders, requests and encouragements. Thus, they serve as impressive function, that is they induce the hearer to perform certain actions or refrain from it. This is correct with respect to directives, such as *wyjdź* ('go out!'; 'I want you to go out') or *(nie) wychodź!* ('(do not) leave!'; 'I want you (not) to leave'). Such usages are considered to be a grammatical tool for expressing the so-called deontic (volitional) modality, i.e. signaling the desired action. Sentences with imperative mood forms are therefore considered to be exponents of directive acts of speech, such as: command, demand, order, prohibition, warrant, request, proposal, advice/ recommendation. However, in contemporary Polish usage there are cases where imperative mood expresses functions other than impressive one and is not an exponent of the deontic modality, e.g. *otrzymaj* ('get!'), *wygraj* ('win!'), *wyzdrowiej* ('recover!'), so it seems that the way of defining the imperative mood in Polish requires clarification.

2. Method and data

The research is conducted using extensive linguistic material. Language data are analyzed by qualitative and quantitative methods. The object of the research are sentences containing imperative mood forms extracted from the National Corpus of Polish (www.nkjp.pl), the Corpus of Contemporary Polish, 2011–2020 (www.kwjp.pl), as well as noted by the author in the texts representing different styles of contemporary Polish. Qualitative research methods remain within structural linguistic: the starting point are sentences with inflected forms of verbs having specific grammatical characteristics. However, since mood is an inflectional category

determined by semantic factors, language data are classified using semantic analysis tools: sentences with imperative mood forms are classified according to whether they are used as exponents of the deontic modality (directive uses) or as exponents of other modality types (non-directive uses).

3. Expected results

The research will describe directive and non-directive uses of imperative mood forms in contemporary Polish language. There will be examined various factors that determine which of them are systemic (which are the realization of the possibilities inherent in grammar), and which are context-dependent (thus they have pragmatic motivation). Frequency surveys will help determine which types are used frequently.

Literature

- Bańko M., 2002, *Wykłady z polskiej fleksji*, Warszawa.
- Barbiers S., Beukema F., van der Wurff W. (eds.), 2002, *Modality and its Interaction with the Verbal System*, Amsterdam-Philadelphia.
- Bogusławski A., 1973, *Aspekty w trybie rozkazującym*, "Slavia Orientalis" XXII, vol. 2, p. 192-197.
- Bogusławski A., 1974, *O rozkazniku*, "Prace Filologiczne" vol. XXV, p. 192-197.
- Bogusławski A., 1985, *The problem of the negated imperative in perfective verbs revisited*, "Russian Linguistic", vol. 9, p. 225-239.
- Bogusławski A., 2003, *A note on the Slavonic aspects in imperative utterances*, [in:] *Etudes linguistiques romano-slaves offertes a Stanisław Karolak*, eds. W. Banyś, L. Bednarczuk, K. Polański, Warszawa, p. 87-96.
- Bogusławski A., 2002, *Myślenie życzeniowe i działanie życzeniowe. Jeszcze o rozkazniku i narzędziach pokrewnych*, [in:] *Język narzędziem myślenia i działania*, ed. W. Gruszczyński, Warszawa, p. 86-95.
- Bogusławski A., 2009, *Polski rozkaznik w ujęciu operacyjnym*, "Poradnik Językowy", vol. 1, p. 3-12.
- Bojałkowska K., 2016, *Formy trybu rozkazującego we współczesnym polskim języku religijnym*, [in:] M. Gębka-Wolak, J. Kamper-Warejko, I. Kaproń-Charzyńska (eds.), *System – Tekst – Człowiek. Studia nad dawnymi i współczesnymi językami słowiańskimi*, Toruń, p. 181-197.
- Bojałkowska K., 2020, *Niech wygram, niech usiądzie – formy fleksyjne czasownika czy konstrukcje składniowe?*, "Studia Językoznawcze: synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny", vol. XIX, p. 67-82.
- Bojałkowska K., 2021, *Tryb rozkazujący – uwagi o definiowaniu pojęcia i zakresie jego użycia w opisach systemu fleksyjnego współczesnego języka polskiego*, "Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza", vol. 28/2, p. 195-212.
- Bybee J., Perkins, R., Pagliuca W., 1994, *The Evolution of Grammar. Tense, Aspect, and Modality in the Languages of the World*, Chicago.
- EJO, 1999: *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, ed. K. Polański, Wrocław.
- Frawley B. (ed.), 2006, *The Expression of Modality*, Berlin-New York.
- Grzegorzczkova R., 1991, *Problem funkcji języka i tekstu w świetle teorii aktów mowy*, [in:] *Język a kultura*. vol.4. *Funkcje języka i wypowiedzi*, eds. J. Bartmiński, R. Grzegorzczkova, Wrocław, p.11-28.
- Hansen B., 2010, *Mood in Polish*, [in:] Rothstein B., Thieroff R. (eds.), *Mood in the languages of Europe*, Amsterdam-Philadelphia, p. 342-357.
- Holvoet A., 1989, *Aspekt a modalność w języku polskim na tle ogólnosłowiańskim*, Wrocław.
- Holvoet A., 2007, *Mood and modality in Baltic*, Kraków.
- Huszcza R., 2006, *Honoryfikatywność: gramatyka, pragmatyka, typologia*, Warszawa.
- Klemensiewicz Z., 1983, *Podstawowe wiadomości z gramatyki języka polskiego*, Warszawa, ed. 11.
- Komorowska E., 2008, *Pragmatyka dyrektywnych aktów mowy w języku polskim*, Szczecin–Rostok.
- Laskowski R., 1998a, *Kategorie morfologiczne języka polskiego – charakterystyka funkcjonalna*, [in:] *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*, eds. R. Grzegorzczkova, R. Laskowski and H. Wróbel, Warszawa, ed. 2 changed., p. 151-224.

- Laskowski R., 1998b, *Podstawowe pojęcia fleksji*, [in:] *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*, eds. R. Grzegorzczkova, R. Laskowski and H. Wróbel, Warszawa, ed. 2 changed., p. 125- 150.
- Laskowski R., 1998c, *Semantyka trybu rozkazującego*, "Polonica" XIX, p. 5-29.
- Laskowski R., 2003, *Peryferyjne funkcje polskiego imperatiwu*, [in:] *Anabasis. Prace ofiarowane Profesor Krystynie Pisarkowej*, ed. I. Bobrowski, p. 153-158.
- Lewandowska-Tomaszczyk B. (ed.), 2005, *Podstawy językoznawstwa korpusowego*, Łódź.
- Linde-Usiekniewicz J., 1990, *Formy złożone polskiego imperatiwu*, "Poradnik Językowy", vol. 6, p. 463-467.
- Łuczaków I., 1997, *Wyrażanie imperatywności w języku rosyjskim i polskim*, Wrocław.
- Markiewicz A., 2000, *Der Imperativ im Deutschen und Polnischen*, Kraków.
- Palmer F. R., 1991, *Mood and modality*, Cambridge.
- Portner P., 2009, *Modality*, Oxford.
- Przepiórkowski Adam et al. (2012): *Narodowy Korpus Języka Polskiego*, eds. A. Przepiórkowski, M. Bańko, R. Górski, B. Lewandowska-Tomaszczyk, Warszawa.
- Pisarkowa K., 1972, *Z historii polskich zdań rozkazująco-proszących*, [in:] "Z polskich studiów slawistycznych. Seria IV. Językoznawstwo", Warszawa.
- Rothstein Björn, Thieroff Rolf (eds.), 2010, *Mood in the languages of Europe*, Amsterdam-Philadelphia.
- Saloni Z., 2007, *Czasownik polski. Odmiana. Słownik*, Warszawa, ed. 3 changed.
- Saloni Z., 2022, *Słownik gramatyczny języka polskiego. Wydanie czwarte internetowe. Informacje wstępne. Podstawy teoretyczne*, Warszawa.
- Tokarski J., 1973, *Fleksja polska*, Warszawa.
- Topolińska Z., 1966, *O kategoriach gramatycznych polskiego imperatiwu*, "Język Polski", vol. 3, p. 67–173.
- Werner A., Leiss E. (eds.), 2008, *Modality-aspect interfaces: implications and typological solutions*, Amsterdam-Philadelphia.
- Wierzbicka A., 1988, *The semantics of grammar*, Amsterdam-Philadelphia.
- Wróbel H., 2001, *Gramatyka języka polskiego*, Kraków.